

**AKYAKA
SU SAMURULARI**

THE OTTERS OF AKYAKA

Heike THOL-SCHMÍTZ
GÖKOVA-Akyaka'yı Sevenler Derneği Başkanı

ÖZET

Tanınmış bir tatil bölgesi olan Gökova geçen yıllarda sahip olduğu doğa zenginliği ve *Lutra lutra* habitatu olarak toplumun doğanın korunmasına duyarlı kesiminin gözünde daha da önem kazandı. Birkaç insanın yıllardır sürdürdükleri çevre mücadelesi sık sık somut sonuçlara ulaştı. Gökova'nın 1988 senesinde Özel Çevre Koruma Alanı ilan edilmesi önemli bir adım sayılır. İki azmak arasında kalan sazlık / bataklık olan Gökova Ovası, tespit edilen 170 hayvan türünü barındırmaktadır. Çeşitli ve bazen aşırı doğa tahribatı ile karşılaşmasına rağmen ovanın ekosistemleri şimdilik işlevsel bir haldedir. Su samurlarının, bilinen habitat değişimlerine karşı hassas olmaları ve populasyonlarının azalmasına rağmen, onların Gökova'da hala varolmaları, habitat korunması konusunda geç olsa bile ümit vericidir.

Habitat korunması mücadelesinin simgesi olan su samurlarının Akyaka Kadın Azmağı'ndaki durumunun incelenmesi, habitatın geleceğini güvence altına almaya dönük bir harekettir. Yıllar süren çalışmalarımız ve takiplerimiz, yapılmış olan hataların düzeltilmesi, yeni hatalar yapılmamasına bir zemin oluşturabilir. Yoksa, önemli ekosistemlere sahip olan sulak alanların kaybolması, su samurlarının kaybolması ve sağlıklı çevremizin kaybolmasıyla sonuçlanacaktır.

Anahtar Sözcükler: *Lutra lutra*, Özel Çevre Koruma Alanı, doğa tahribatı, habitat korunması, Akyaka Kadın Azmağı, ekosistem

SUMMARY

Gökova, known as a holiday resort, has gained public importance over the last years being a *Lutra lutra* habitat and because of its rich nature. A few people's environmental struggle slowly lead to certain conclusions. Being declared as a "Special protected area" in 1988 has been one important step. Being embraced by two creeks the Gökova plain is a shelter to 170 kinds of animals. Defying various and sometimes heavy environmental destructions the plain's ecosystem are still functional. Despite for the fishotters known sensitivity towards habitat changes and the decrease of their population, by still inhabiting Gökova they give hope for the conservation of their habitat, late as it may be. The otter became a symbol for the struggle to save their habitat and to examine their situation on the Akyaka Kadın creek is a right move towards that. Our examinations and observations over many years could be a base to put made mistakes right and prevent new ones. The loss of important wetland ecosystems, the loss of the otter will otherwise end in the loss of our healthy environment.

Key words: *Lutra lutra*, Special Protected Area, environmental destructions, conservation of habitat, Akyaka Kadın creek, ecosystem

GİRİŞ

Bir hayvanın tek varlık ve habitatının ayrı olarak incelenmesinin yanlış olduğunu geçen yıllarda öğrendik. Beslenme zincirinin bir parçası olarak, hayvanın çevresi ve doğanın karşılıklı etkileşimi için habitatın tümüne bakmamız gerekiyor. Geç olsa da bilim dünyası artık incelemeleri bu gerçeğe göre sürdürüyor ve doğa / hayvan korunması daha işlevsel yöntemleri kullanarak yürütülüyor. Biz de çalışmalarımızı bu şekilde sunmak istiyoruz. *Lutra lutra*'yı kendine ait olan habitatın içinde tanıtmak istiyoruz. Yaptığımız incelemeler herhangi bir su samuru değil, bizim yıllardan beri takip ettiğimiz bir hayvan üzerine yaptığımız gözetlemeler ve onun sonuçlarıdır. "Şahsen" tanıdığımız bu samurun

davranışları, alışkanlıkları ve özellikleri ile birlikte habitatının bir tanıtımı, karşılaştığı tehlikeler ve Akyaka Kadın Azmağı'nın son yıllarda maruz kaldığı çevre tahripleri inceleme çalışması aşağıda sunulmuştur.

MATERYAL VE METOT

İncelemelerimizin çoğunu çevremizde dolaşip yapabildik. Azmak kenarında oturmamız doğayı takip etmemize kolaylık sağlamaktadır. Başlangıçta bilinçli fakat bilimsiz olan takiplerimizi zamanla ve bazı bilgili kişilerin yardımıyla bilim dünyasında kullanılabilen bir şekle çevirebildik. Tabii ki üniversitelerin kullandığı metodların ve materyallerin yanında imkanlarımızın kısıtlı olduğunun farkındayız. Özellikle numune analizi konusunda bizden bir sonuç beklenemez. Ulaşılabilen literatür eksiklerimiz varolduğunu kabul etmek zorundayız.

Yine de tarafımızda bulunan bilgili doğa sevgimiz ve tutkulu çevrecilik yaklaşımımız ile ulaştığımız bulgular ve ondan kaynaklanan sonuçları, bu konuda bilgili olan kişiler tarafından yütülen projelerin sonuçlarına eşdeğer diye düşünüyörüz.

AKYAKA SU SAMURLARI

TÜR

Lutra lutra (Mustelidae) - Su Samuru

BOY, RENK, AĞIRLIK

Boy: Tahminen 100 cm, vücut %60, kuruk %40.

Renk: Islak halde koyu kahverengi / gri, alt kısmı daha açık (kuru halde daha açık rengi olduğunu tahmin ediyoruz, çok bakımlıdır.

Ağırlık: Tahminen 13 - 14 kg

İz: Bir kez ıslakken kayrak taşı olan verendamızda izlerini bıraktı. O zaman, maalesef izlerinin ölçüsünü almak aklımıza gelmedi. Bu izlerden ayak tabanın uzunluğunun yaklaşık 6 cm olduğunu, 6 cm de eni olduğunu alt kısmında da kuyruğa benzeyen bir parçası bulunduğunu, sivri olan 5 parmağının izleri arasındaki perde kısımlarını kısmen gördük.

CİNS

1993 senesinde 4 yavrusu ile, 1999 da 3 yavrusu ile dolaşip görülen samurun dişi olduğu konusunda kuşku yok.

YAŞ

Bilimsel olarak tespit edilmiş bir ortalama yaşam süresi bulunmuyor. Akyaka su samurunu takip ettiğimiz ilk yıllarda yavrusuz gördüğümüze göre yavrulemek için hala genç olduğu düşünülebilir. Bir dişi ne zaman çiftleşebilir diye literatürdeki tartışmalar sürmekte. 1990'da ilk gördüğümüz samur dişisi ile hala bildiğimiz samurun aynı hayvan olduğunu varsayarsak yaşamın en az 9 yıl olması gerektiği düşünülebilir.

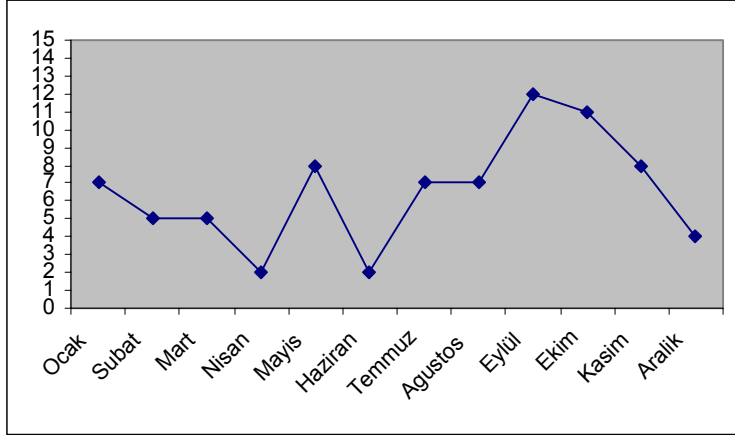
BESLENME

1993 - 94 senelerinde Viyana Üniversitesi ve "Blauer Kreis" adlı Avusturyalı Çevre Örgütü tarafından su samurları üzerine bilgi toplanması için bir yıl boyu dışkı toplayarak yardımcı olduk. Topladığımız dışkı numunelerinin teslimi sırasında Avrupa çapında tanınan bir su samuru uzmanı olan Dr. Andreas KRANTZ ziyaretimize geldi. Akyaka su samurları üzerine daha kapsamlı bilgi almak amacıyla birkaç haftalık bir habitat incelemesi ile birlikte, dışkının bir ön analizini yapıp bize sözlü olarak bilgi aktardı. Aktarılan bilgiye göre Gökova azmakları kenarlarında ve ovada bulunan dışkı numunelerinden hareketle su samurunun yedikleri şöyle:

- Kurbağa: Kalıntıların çoğu kurbağa (Rana türleri) kemikleri.
- Tatlı Su Yengeci: Birçok kalıntılar yengeç (Potamus edulis) karapas parçaları.
- Balık: Balık kalıntılarının miktarı az. Bulunan balık pullarının ve kemik kırıntılarının çoğu Tatlı Su Kefali'ne (Chelon Labrosus) ait. Az miktarda da Tatlı Su Yılan Balığı (Anguilla anguilla) sırt kemiği parçaları bulundu.

- d) Diğer: Az miktarda yılan kemiği, Su Tavuğu (*Gallinula chloropus*) yavruları kemiğine rastlandı ve bir kes Su Kaplumbağası (*Mauremys caspica rivulata*) parçaları bulundu.

Daha ayrıntılı bilgi ve gösterdiğimiz desteğe karşılık en azından sonuçları almak için birkaç kere "Blauer Kreis" ile temas kurmamıza rağmen, istediğimizi maalesef alamadık.

Ek 1. Tablo, Rastlantı (1994 - 1999)

1994 - 1999 Eylül'e kadar tespit edilen rastlantıların tüm sayısı, yani 5 sene içerisinde Ocak ayında 7 kez geldi, Şubat'ta 5 kez ...

RASTLANTI

Su samurlarına ilk senelerde daha çok hobisel bir yaklaşımımız olduktan sonra 1994'den itibaren daha bilinçli ve bilimsel bir şekilde incelemelerimizi sürdürdük. Çoğu zaman hayvanı görmememize rağmen, ilgilenen komşularımız tarafından haberdar edildik. Biz de samurun dışkısını düzenli olarak bıraktığı belli bir noktaya gözlemleyerek her gün not aldık. Eşimle birlikte sürekli en azından birimiz Akyaka'da bulunduğu için takiplerimiz bir gün bile aksamadı. Yıllardan beri sürdürdüğümüz takiplerimizin sonuçlarından bir tablo oluşturduk.

YAVRULARI

1993 senesi Mayıs ayında yaklaşık 6 kg ağırlığında, renkleri annesinden daha açık olan gördüğümüz 4 yavru, insan korkusunu daha geliştirmedigi için tarafımızdan kolay seyredildi.

Tahminen yuvalarını ilk kez terk etmiş yavrulardı. Anneleri tarafından yem avlamayı kolay öğrenebilmeleri için bahçemizde bulunan azmağın bir kaynağından beslenen ve nehre bağlanan doğal havuza tarafımızdan konulan küçük Kefal balıklarını (*Chelon labrosus*) tutma amacıyla getirilmişlerdi.

1993 Ağustos ayının sonuna kadar gün batımı sırasında ve gece saat 02.00 - 04.00 arasında birçok kez seyredebildik. Bundan sonra samurumuz yine tekbaşına göründü.

Yanında sadece bir yetişkin hayvan bulunduğuna göre anneleri olduğu tahmin edilebilir. Su samurları soliter bir yaşantı sürdürmekte, sadece çiftleşme ve yavruları yetiştirmekte kısa bir süre için birlikte yaşadıkları teorisinin (Stubbe 1973) gerçek olduğu incemelerimizle ispatlanabilir.

O sürede gördüklerimiz yavruların oynamaları, kavga etmeleri, havuzumuzda balık yemeleri bizim için unutulmaz bir anıdır. İlk ve son defa sağlam bir su samuru ailesini bu kadar sık ve açık seyredebildik. Komünikasyonu kuş sesi gibi, oynarken köpek hırlaması gibi sesler ile sağlıyorlar. Karada, yani kenara gelince vücutlarının karasal bir hayata uygun olmadığını gördük. Suda ne kadar hızlı ve yetenekli iseler, karada o ölçüde ağır hareket eden ve düzenli olarak yürüyemeyen bir hayvandır. Aynı zamanda karada ne kadar hassas ve kolay yaralanabilinen bir varlık olduğunu gördük.

1999 senesine kadar yavrulayıp yavrulamadığına ilişkin bir haberimiz olmadı. Büyük bir alanda tekbaşına yaşayan hayvanın (Hell 1976) çiftleşmek için uzaktan gelmesi gereken eşinin ulaşmadığı için mi veya çevre değişikliklerinden kaynaklanan beslenme probleminden dolayı mı yavrularını kaybettiği için mi niçin görünmediğini bilmiyoruz.

1999 Haziran ayında ise haberimiz oldu. Su samurumuz 3 yavrusuyla görünmüş! Büyük sevinç ile aldığımız haber Akyaka su samurlarının bir geleceği olabileceğine dair bize ümit verdi. 1999 yazında şahsen görmememize rağmen, komşumuz tarafından sık sık görüldüğünü haber aldık. Biz sadece sesleri duyduk, yoğun bir yaz mevsimi yaşadığımızdan dolayı onları maalesef bir kez bile göremedik.

Şimdiye kadar su samurunun kendinin habitattaki çiftleşme alışkanlıkları, somut olarak gebe olduğu bir zamanı dahi henüz tespit edilmedi. Mustelidae ailesinde sık rastlanan fetal dinlenme periodunun Lutridae için de geçerli olduğu da hala bilinmiyor. Samur istasyonlarındaki, yani sanal bir ortamda olan bulgulara göre (Wayre 1980, Pechlaner 1980) samur yılda bir tek yavru yapar. Gebelik süresinin 60 - 63 gün arasında olduğu belirtilmiştir. Doğal bir ortamda değişik olabildiği ihtimali mevcuttur.

Bu gebelik süresinin doğru olduğunu kabul edersek ve gördüğümüz yavruların 2 aylık olduğunu tahmin edersek, çiftleşme zamanının Aralık / Ocak'ta olması gerekiyor.

HABİTAT

Gökova yaklaşık 100 km uzunluğundaki Kerme (Gökova) Körfezi'nin doğusunda 2 - 3 km genişliğinde bataklık / sazlık bir ova halindedir. Ova batıdan doğuya doğru hafifçe yükselmektedir, kuzeyinde (Akyaka tarafında) Kadın Azmağı, güneyinde (Akçapınar tarafında) Kanlı Azmak dereleri yer almaktadır. Gökova kara, karasal (sulak alanı), su (tatlı / tuzlu) ekosistemleri olmak üzere çeşitli ekosistemlerden oluşmuştur. Gökova etrafındaki çam ağaçlı dağ yamaçları 300 - 700 m yüksekliğindedir.

Şimdilik tespit edilen (Ek 2) 90 kuş türü arasında bulunan 35'i Avrupa'da artık nadir / yok olan türlerdir. Kuşkusuz 15 memeli türün en çok dikkat çeken su samurudur. Sürüngen türleri bakımından da (25 tür) zengin olan Gökova Türkiye'nin önemli yarı sulak alanlarından biridir. Akan ve durgun sular ile birlikte sazlık / bataklık olan ovanın barındırdığı hayvan türü sayısı 170'dir ve tespit çalışması devam etmektedir.

AKYAKA KADIN AZMAĞI TAHRİBATI

İki azmağın ortasındaki ova ve azmak kenarları eskiden beri su samurlarının habitatıdır. Su samurları Akyaka yerleşim alanı olmadan bile ovaya bitişik olan köylerden gelen avcıların kurbanı oldu. Fakat geçen yıllarda avcılarının çoğalması, saklanılabilen yerlerin azalması, Akyaka'nın büyümesi ve burada yaşayan insan sayısının çoğalması nedeniyle su samurlarının yaşam alanı giderek daraldı. Beldede uzun yıllardan beri yaşayanların ifadelerine göre önceki samur popülasyonu daha büyükmüş. O zamanlarda su samurlarının dolaşabildiği yerler de daha uygun idi. Kadın Azmağı'nın tahribatı 70'li yılların başında ilk yapılan balık restoranı ile başladı. Doğa tahribatının haricinde restoran sahipleri restoran havuzlarından alabalık çaldığı için samurları öldürmeye çalıştılar. Önceden bataklık, sivri sineği bol, samura ait olan, insanların yaşamayı tercih etmediği yerlerin bu imajı değişti, beldenin en meşhur turistik alanı olmaya başladı. Şimdiye kadar varolan 6 restoran (ve bir de özel ev) her biri halojenli lambalarıyla sazlıkları öbür kenara kadar aydınlatıyor. Geceleyin orada barınmak isteyen hayvanların oradan uzaklaşmalarına sebep oluyor.

Kenarında yapılan birkaç özel evin var olması azmak kenarına yakın şeridin imar planına geçmesi için yeterli oldu. İklim yapılan Akyaka Belde İmar Planı'na göre Akyaka tarafındaki azmak kenarında bir "Gezi Bandı Projesi" bile planlanmıştır. Plana göre azmak kenarının turizme açılması amacıyla birkaç restoran, büfe vs olacaktır. Gezi Bandı Projesi iptal edildikten sonra bu yerlerin belli bir sayıda kalmasına rağmen her yeni yapının sahibi yapı çevresindeki doğayı işgal ederek tecavüz etti. Biri çevredeki sazları dozer ile yok etti, biri bataklığı doldurdu, biri salık içine teknesini bırakmak üzere sazlık tahrip etti. Biri kenardaki bitki örtüsünü kalıcı bir şekilde kaldırdı ... Belediye bataklık olan büyük bir kenar parçasını moloz ile doldurdu, azmak köprüsü önündeki başka bir sazlık / bataklık alanı doldurup imar planında varolan "meydan"a çevirdi. Yapı sahipleri ve Akyaka Belediye'si ÖÇK

tarafından defalarca uyarılmalarına rağmen, ne yapılan yanlışlıklardan vazgeçilip kıyı şeridi "eski haline" çevrildi, ne de bunun mümkün olduğu umuluyor. Ama bir deneme bile olmadı. "Hobi balıkçıları" tarafından konan kirtillerde (balık tutmak için bir tür sepet) onlarca kaplumbağa ve eskiden de bu sepetlerdeki balıkları yemeye çalışırken sepetlere kafasını sokan birçok samur boğularak öldü.

Azmağın gördüğü en büyük tahribatların biri (aynı zamanda su samurları için de büyük bir zarar) 1993 yılındaki üç ay süren liman derinleştirme, tarama işleri idi. Büyük bir tarak gemisiyle azmağın deniz girişi (deltası) kazıldı ve o zamana kadar mendireğin önünde bulunan saz adası yok edildi. Su samurlarının aşağıdaki barınma yeri yok oldu!

Habitat ovanın tarım alanı olarak kullanılması ile çok miktarda tarım ilaçlarına (pestisit vb) maruz kalmakta. Aynı zamanda Akyaka ve yeni ihdas olunan Gökova Belediyeleri sivri sinek mücadelesinde dağıtılan larvasit ve pestisitler ovaya / habitata zarar vermektedir. Hemen hemen her sene kasıtlı olarak çıkarılan ova / sazlık yangınları habitat için bir felakettir. Kara avcılığı yasak olmasına rağmen devam etmektedir. Ova önündeki uzun plaj çöplük halinde. Çöpler rüzgar ile ovaya sazlıklar içine taşınmaktadır. Akyaka bir atık su problemi de yaşıyor.

Bütün bu tahribatlarla birlikte Azmak Kenarı Gezi Bandı Projesi'nin bir daha canlandırılmasını, ovanın imara açılmasını ve azmak kenarına bitişik olan parsellerinin genişletilmesini isteyen insanların uğraşmaları devam etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Profesyonel bilim adamı olmamama rağmen 1986 senesinden beri Akyaka / Gökova çevresini büyük ilgi ve sevgi ile inceleyen bir kişi olarak yaptığım çalışmalarımı bazı yerlerde sunabildim. 1994 senesinde ilk çalışmam yayımlandıktan sonra (Ek 2) bir bilirkişi raporunun kaynağı olarak kullanıldı. 1998 / 99 senesinde Özel Çevre Koruma Kurumu'nun ve Prof. Dr. Niyazi ÖZDEMİR'e ve Prof. Dr. Murat BARLAS'a verilen "Akyaka Su Samurları Projesi"nde yardımcı olduk. 1986 senesinden itibaren yaptığımız doğa, daha doğrusu hayvan ve habitat incelemelerimizin sonuçlarının tümünü Temmuz 1999'da "Akyaka Su Samurları" adlı seminerde sundum. Artık 1990 senesinden itibaren tarafımızdan yapılan su samurları çalışmalarımızın tümünü toplayıp kamuoyuna sunmanın faydalı olabileceğini umuyorum.

Önemli sulak alan sayıları ve 1988 senesinden beri Özel Çevre Koruma Alanı olan Gökova'da benden başka çalışma sürdüren insan olmadığından çalışmalarımın bu özel doğa parçasının korunması konusunda önemli ve faydalı olduğunu umuyorum.

Çocukluğumdan kaynaklanan doğa ve hayvanlara olan ilgim Akyaka'ya yerleştikten sonra başladığım çalışmalarla sonuçlandı. Gördüğüm ve gözlemediğim azmak ve ovadaki hayvansal dünyanın korunması ihtiyacını duyduktan sonra, çalışmalarımı şekillendirip sunma konusunda kişiselliğin ötesinde daha sistematik bir yaklaşım benimsedim.

Eskiden azmak kenarında bulunan evimizden çevremizde olan varlıkların incelenmesi kolay idi. Yeterki hareketsiz açık gözlerle bir yerde oturalım, hep önümüze mutlaka bir canlılık çıktı. Baştan literatürden yoksun olmasına rağmen, tecrübe ettiğimiz, önceden bildiğimiz veya eskiden öğrendiğimiz, okuduğumuz bilgilerle idare ettik. Kısa zamanda öğrenmemiz gereken bir gerçeği: Avrupa'da topladığımız bilgi Küçük Asya'da olan bir yer için yeterli olmadı. Gereken literatürü aldık, ilgili yerlerle irtibat kurduk, bilim adamlarının sözlerini duyduk. Tamamen otodidaktik bir yol seçmemize rağmen, çalışmalarımızı uzmanlara sunduktan sonra, vardığımız sonuçları çoğunun doğru olduğunu öğrendik.

Akyaka'nın yerleşim alanları genişletildikten sonra eskiden çalı, yeşil çit, orman parçası, bahçe, taşduvarı gibi hayvanların barınmasına uygun olan yerleri yok oldu. Yerlerin kaybolmasının yanısıra hayvanlarda kayboldu. Bazı türler artık Akyaka'da hiç görünmez oldu, bazıları ise Akyaka'nın hala sakın olan köşelerine göçtü. Biz şans eseri böyle bir köşede oturuyoruz. Geçmiş yıllarda bahçemize göçen çok sayıda yılan, sürüngen türleri, kuş, memeli hayvan türlerinde bir artış gördük. Başka uygun yerler bulamayınca bize gelmelerini bir tür kompliman olarak algılıyoruz.

Su samurları senelerden beri geliyor, fakat onları takip etmesi gayet zordur. Eskiden kenarlarda daha az hareketli olunca çok daha dikkatsiz davrandılar. Fazla korkmadılar. Artık her tarafta tehditlerle karşılaştıkça, güvenlik azalınca samimiyetleri bitti sayılır. Çoğu zaman geldiklerini ancak bıraktıkları dışkıdan anlıyabiliyoruz.

Yıllardır sürdürdüğümüz çevre koruma mücadelemizin kısmen başarılı olduğunu ve olacağını söyleyebiliriz. Ovadaki ve azmak kenarındaki kara ve su avcılığının azaltılması, Gezi Bandı Projesi'nin kaldırılması, habitat ve hayvanların daha iyi korunması, insanların daha uyumlu olması ve sonunda da ÖÇK tarafından yaptırılmış olan su samurları projesinin başlatılması, bu konularda faydalı olduğumuzu kanıtlar.

Gökova'nın ÖÇK alanı olarak ilan edilmesinin büyük ve önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz, fakat bu ilanı tek başına yeterli bulmuyoruz. Türkiye'de varolan av, çevre ve diğer kanunların / mevzuatların gelecekte daha etkin bir uygulaması olmayacaksa Türkiye'nin çevre kalitesinin fenalaşacağına eminiz. Kalkınma ve gelişme adına yapılan çevre günahlarından kaynaklanan doğa kayıplarının geri çevrilmesi mümkün değildir. O konuda geç kalacağımız korkusundayız.

KAYNAKÇA

KRANTZ, A., Vienna Üniversitesi, Avusturya

STUBBE, O. 1973

HELL, Ü.O. 1976

WAYRE / PECHLANER 1980

THOL-SCHMİTZ, H. 1994 "Gökova'da yaşayan yerli ve göçmen hayvanlar", Gökova Körfezi Çevre Sorunları ve Çevre Yönetimi Sempozyumu.

Akyaka Beldesi İmar Planı, ÖÇK / Akyaka Belediyesi, 1990 / 1997

GÖKOVA HAYVAN TÜRLERİ

Heike Thol-SCHMİTZ

KUŞLAR / AVIARE

KÜÇÜK BATAĞAN

TEPELİ DALIÇ

KARABATAK

CÜCE KARABATAK

BALABAN KUŞU

GECE BALIKÇIL

ALACA BALIKCIL

KÜÇÜK BEYAZ BALIKCIL

BEYAZ BALIKCIL

KÜLRENGİ BALIKCIL

ERGUVANİ BALIKCIL

BEYAZ LEYLEK

ÇELTİKÇİ

KAŞIKÇIL

FLAMİNGO

BOZ ÖRDEK

YEŞİLBAŞ ÖRDEK

EĞRİ KOCA ÖRDEK

KAŞIK GAGALI ÖRDEK

PASBAŞ ÖRDEĞİ

BALIK KARTALI

ŞAH-KAYA KARTALI

KIRMIZI ÇAYLAK

KIZIL ŞAHİN

GAVIA ARCTICA

TACHYBATES RUFICOLLIS

PHALACROCORAX CARBO

" PYGMEUS

BOTAURUS STELLARIS

NYCTICORAX NYCTICORAX

ARDEOLIS RALLOIDES

ERGETTA GARZETTA

EGRETTA ALBA

ARDEA CINEREA

ARDEA PURPUREA

CICONIA CICONIA

PLEGADIS FALCINELLUS

PLATALEA LEUCORODIA

PHOENICOPTERUS RUBER

ANAS STREPERA

ANAS PLATYRHYNCHOS

ANAS QUERQUEDULA

ANAS CLYPEATA

ANAS NYROCA

HALLAEETUS ALBICILLA

AQUILA CHRYSAETOS

MILVUS MILVUS

BUTEO RUFINUS

KIRMIZI DOĞAN
ATMACA
KERKENEZ
BILDIRCIN
KINALI KEKLİK
SU YELVESİ
PALLAS
YEŞİL AYAKLI SU TAVUĞU
SAKAR MEKE
ORMAN ÇULLUĞU
BENEKLİ KIZILBACAĞ
KIZILBACAĞ
GÜMÜŞ MARTI
DERE KUMRUSU
GUGUK KUŞU
CÜCE BAYKUŞ
KULAKLI CÜCE BAYKUŞ
ALACA BAYKUŞ
KUKUMAN
ARI KUŞU
MAVİ KUZGUN
ÇAVUŞ KUŞU / İBİBİK
YALI ÇAPKINI
İZMİR ÇAPKINI
BÜYÜK SİYAH BEYAZ ÇAPKINI
BOYUN ÇEVİREN
ORTA AĞAÇKAKAN
BEYAZ SIRTLI AĞAÇKAKAN
TEPELİ TARLA KUŞU
KIR KIRLANGIC
ŞEHİR KIRLANGIC
DAĞ KUYRUK SALLAYAN
AK KUYRUK SALLAYAN
ÇİT KUŞU
KIZIL GERDAN
BÜLBÜL
EV KIZIL KUYRUĞU
KARAKULAKLI KUYRUK KAKAN
BEYAZ KUYRUK KAKAN
KARA TAVUK
YELPAZE KUYRUK
SAZ BÜLBÜL
ÇALI BÜLBÜL
ÇALI BÜLBÜL
KARA BAŞLI ÖRTLEĞEN
ÇALI KUŞU
MAVİ BAŞTANKARA
BAŞTANKARA
SARI ASMA
ÖRÜMCEK KUŞU
BÜYÜK ÖRÜMCEK KUŞU
ALAKARGA
SAKSAĞAN
LEŞKARGASI
SİĞİRCİK
SERÇE
BATAKLIK SERÇESİ

CIRCUS AEROGINOSUS
ACCIPITER NISSUS
FALCO COLUMBARIS
COTURNIX COTURNIX
ALECTORIS CHUKAR
RALLUS AQUATICUS
PROZANA PUSILLA
GALLINULA CHLOROPUS
FULLICA ATRA
SCOLOPAX RUSTICOLA
TRINGA ERYTHROPUS
TRINGA TOTANUS
LARUS ARGENTATUS
STREPTOPELIA DECAOCTO
CUCULUS CANORE
OTUS SCOPS
GLAUCIDIUM PASSERINEUM CÜCE BAYKUŞ
STRIX ALUCO
ATHENE NOCTUA
MEROPS APIASTER
CORACIAS GARRULUS
UPOPA EPOPS
ALCEDO ATTHIS
HALCYON SMYRNENSIS
CERYLE RHODIS
JYNX TORQUILLA
PICOIDES MEDIA
PICOIDES LEUCOTOS
GALERIDA CRYSTASTA
HIRUNDO RUSTICA
DELICHON URBICA
MOTACILLA FLAVA
MOTACILLA ALBA
TROGLODYTES TROGLOD.
ERYTHACUS RUBECULA
LUSCINIA MEGARHYNCHOS
PHOENICURUS OCHRURUS
OENANTHE ISABELLINA
OENANTHE LEUCURA
TURDUS MERULA
CISTICOLA JUNCIDIS
ACROCEPHALUS SCHOENOBAENUS
A. PALUSTRIS
A. ARUNDINACEUS
SYLVIA ATRICAPILLA
REGULUS REGULUS
PARUS CAERULUS
PARUS MAJOR
ORIOLOUS ORIOLOUS
LANIUS COLLURIO
LANIUS EXCUBITOR
GARULUS GLANDARIUS
PICA PICA
CORVUS CORONE
STURNUS VULGARIS
PASSER DOMESTICUS
PASSER HISPANIOLENSIS

İSPİNOZ
SAKA KUŞU
FLORYA
SAKRAK KUŞU
KİRAZKUŞU
BATAKLIK KİRAZKUŞU

FRİNGİLLA COELEBS
CARDUELİS CARDUELİS
CHLORİS CHLORİS
PYRRHULA PYRRHULA
EMBERİZA CİTRİNELLA
EMBERİZA SCHOENİCLUS

SÜRÜNGENLER / AMPHİBİA, REPTİLİA

Bağalar, Kurbağalar

OTLU BAĞASI
BATAK KURBAĞASI
ADİ KURBAĞA
YENİLEBİLEN KURBAĞA
LIĞ KURBAĞA
YEŞİL KURBAĞA

BUFO BUFO
RANA ARVALİS
R. TEMPORARİA
R. ESCULENTA
R. RIDİBUNDA
HYLA ARBOREA

Kaplumbağalar

ADİ TOSBAĞA
TRAKYA TOSBAĞASI

TESTUDO GRAECA
TESTUDO HERMANNİİ

Su Kaplumbağaları

BENEKLİ KAPLUMBAĞA
ÇİZGİLİ KAPLUMBAĞA

EMYS ORBİCULARİS
MAUREMYS CAS. RİVULATA

Kelerler

YEŞİL KERTENKELE
DUVAR KERTENKELESİ
GENİŞ PARMAKLI KELER
EV KELERİ
DİKENLİ KAYA KELERİ
OLUKLU KERTENKELE

LACERTA VİRİDİS
LACERTA MURALİS
HEMİDACTYLUS TURCİCUS
TARENTOLA MAURETANİC.
AGAMA STELLİO
OPHİSAURUS APODUS

Yılanlar

YARISUCUL YILANI
SU YILANI
ESKÜLAP YILANI
KOCABAŞ YILANI
KARA YILAN
KIRMIZI YILAN
BOYNUZLU ENGEREK

NATRİX NATRİX
NATRİX TESSELLATA
ELAPHE LONGİSSİMA
COLUBER RAVERGİERİİ
COLUBER JUGULARİS
COLUBER SCHMİDTİİ
VİPERA AMMODYTES

MEMELİ HAYVANLAR / MAMALİA

YABAN DOMUZU
PORSUK
SU SAMURU
TİLKİ
AĞAÇ SANSARI
KİRPİ
GELİNCİK
BÜYÜK SIÇAN
GEZİCİ SIÇAN
EV FARESİ
ORMAN FARESİ
SİVRİ FARE
YARASA

SUS SCROFA
MELES MELEK
LUTRA LUTRA
VULPUS VULPUS
MARTES MARTES
ERİNACEUS EUROP.
MUSTELA NİRVALİS
RATTUS RATTUS
RATTUS NORVEGİCUS
MUS MUSULUS
APODERMUS SYLVATIUS
CROCİDURA RUSSULA
PİPİSTRELLA PİPİSTRELLA

BALIKLAR / PİSCES

Tatlı su

TATLISU YILAN BALIĞI
KEFAL
DİKENCE BALIĞI
ALABALIK

Tuzlu su

ORFOZ
LAOS
BARBUNYA B
MERCAN B.
MIRMIR
ÇUPRA
FANGRI
SINARIT
SARDALYA

Deniz Kaplumbağaları**Diğer tatlı su seven canlı tür**

TATLISU SALYANGOZU
TATLISU YENGEÇİ
TEKTEK
SU ÖRÜMCEĞİ
SU BÖCEKLERİ

SU BAKİRELERİ

TAŞ SİNEKLERİ
SIVRI SİNEKLER
BİRGÜN SİNEKLERİ
AĞ KANATLILAR

ANGUİLLA ANGUİLLA
CHELON LABROSUS
GASTEROSTEUS ACULATUS
SALMA GAIRDNERİ

EPYNEPHELUS GIGAS
EPYNEPHELUS AENEUS
MULLUS BARBATUS
PAGELLUS ERYTHRINUS
PAGELLUS MORMYRUS
CHRYSOPHYS AURATA
PAGRUS PAGRUS
DENTEX DENTEX
SARDİNA PİLCHARDUS

CARETTA CARETTA
CHELONIA MYDAS
DERMOCHELY CORIACEA

POTAMUS EDULIS
AMPHİPODA TÜRÜ
ARGYNORETA AQUATICA
DYTISCUS MARGINALIS
CYBISTER LATERIMARGINALIS
COLYMBETES FUSCUS
İLLYBIUS GENESTRATUS
LACCOPHYLLUS MINUTUS
HYDROUS PICEUS
GYRINUS NATATOR
HELOPHORUS AQUATICUS
(ODONATA) ZYGOPTERA
CALOPERIDAE
ANISOPTERA
PLECOPTERA
CULICIDAE
EPHEMEROPTERA
NEUROPTERA
LIMNEPHILIDAE
TIPULIDAE